

Rätt mätt på prov – yrkesetiska aspekter av bedömning, Peter Nyström Umeå 2 oktober, 2008

Bedömning

- Vilka överväganden är nödvändiga?
- Hur kan kvaliteten säkras?
- Handlingsalternativ:
  - Göra som vanligt
  - Göra det som är möjligt
  - Göra det som krävs

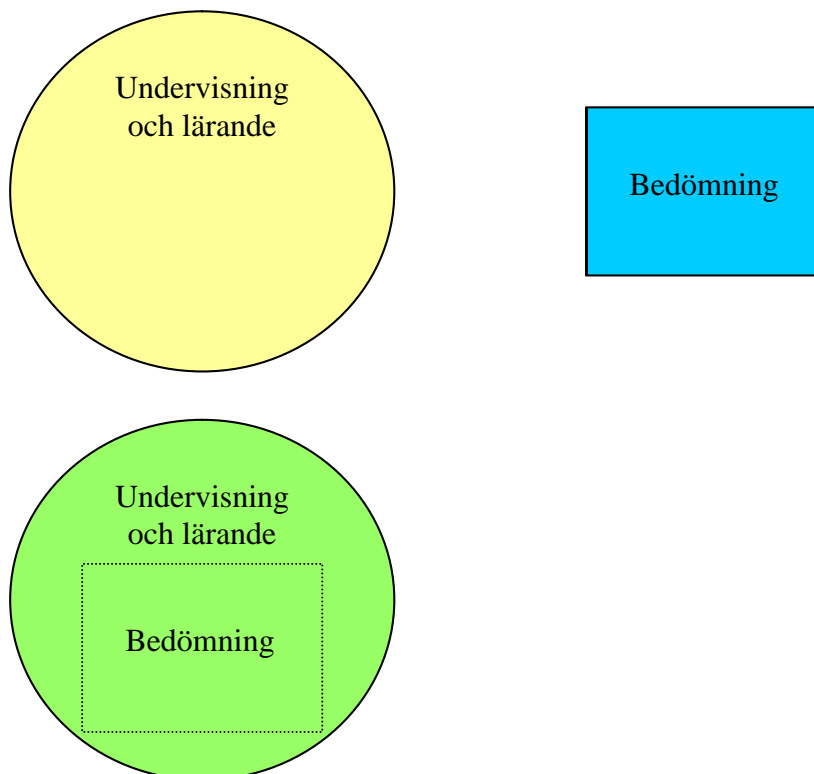
Bedömning är komplext och kräver kunskap, engagemang och reflektion

”Assessment is the process of gathering, interpreting, and synthesizing information to aid decision making [in the classroom]. (Airaasian 2001)

Alltså – att skaffa belegg för att fatta beslut

I sitt arbete sätter lärare eleverna och deras lärande i centrum

Bedömning ska vara en integrerad del i lärandet, alltså inte ensidig bedömning av lärande utan bedömning för lärande.

- Bedömningsituationer skapar möjligheter och sätter gränser
- Uppgifternas design är avgörande!
- Omdömen baseras på det som kan observeras
- Omdömen används alltid för inferenser [slutledningar] som går bortom det som observerats
- Bedömningsituationen, omdömen etc har alltid konsekvenser

Flera aspekter är relevanta för bedömningsprocessen

- Vilka kriterier eller normer används vid bedömningen och vem fastställer dem?
- Hur fungerar återkopplingen av resultat och vilka konsekvenser får den för någons ”learning career”.
- Vad händer med anledning av bedömningen? Särskilt relevant för formativ bedömning.

Formativ bedömning

Det som avgör om bedömning är formativ inte formen, alltså hur eller när återkoppling sker, var det sker eller vem som gör det. Det viktiga är att den information man har används till att åstadkomma något man inte kunnat göra utan den informationen. (Fritt efter Wiliam (2006))

Bedömning kan vara formativ ur olika aspekter och med olika syfte. För individen, utbildningsanordnaren, organisationen (t ex kommunen), landet (t ex nationella och internationella jämförelser). För lärandet eller för undervisningen. Den formativa cykeln kan ha olika livslängd men all bedömning måste vara formativ för någon eller någonting!

Ofta kategoriseras formativ bedömning som kvalitativ och summativ som kvantitativ och laddas med värden, formativ är bra och summativ är dåligt. Det är istället lätt att hitta dåliga bedömningar av alla sorter. Det är nödvändigt att betrakta bedömningar utifrån ett kvalitetsperspektiv.

Peter kopplade två citat från Wiliam till de yrkesetiska principer som säger att *Lärare förbinder sig att sin yrkesutövning ta ansvar för elevernas kunskapsstillväxt, stödja deras personliga utveckling och skapa goda betingelser för varje elevs lärande, utveckling och förmåga att utveckla kritiskt tänkande och Lärare förbinder sig att sin yrkesutövning bedriva och utveckla sitt arbete utifrån såväl vetenskap som beprövad pedagogisk erfarenhet:*

- Fokus på användning av daglig formativ bedömning är ett av de mest kraftfulla sätten att förbättra lärande i klassrummet,
- ...även om en lärare inte bryr sig om att uppnå en djupare förståelse och istället endast bryr sig om att förbättra elevernas provresultat så tycks formativ bedömning vara ett av de mest kraftfulla sätten att göra de, kanske till och med **det** mest kraftfulla.

Bedömnings kvaliteten

Lärare ska på allt sätt använda sitt yrkeskunnande till att höja kvaliteten i sin yrkesutövning och stärka sin professionalism i vetskap om att kvaliteten i yrkesutövningen direkt inverkar på samhället och samhällsmedborgarna:

”Tanken dök upp på nytt. *Kvalitet?* Det låg något irriterande, rentav mycket irriterande i frågan. Han funderade på den saken, och funderade sedan litet till, och tittade sedan ut genom fönstret och funderade sedan litet till. *Kvalitet?*

Kvalitet ... visst vet man vad det är för något, men samtidigt vet man det inte.

Så uppenbarligen måste en del saker vara bättre än andra ... men vad är det då som gör dem ”bättre”?” (Ur: Zen och konsten att sköta en motorcykel, Robert M Pirzig)

För att göra bedömningar av hög kvalitet krävs svar på följande:

- Vad är syfte med bedömningen?
- Vad menas med ”bra” bedömningar?
- Vilka lärandemål handlar bedömningen om?
- Vilken kunskapssyn utgår bedömningen från?

Två klassiska kvalitetsbegrepp i samband med bedömningar:

Validitet – Att bedöma det man vill bedöma och inte annat

Reliabilitet – Bedömningens tillförlitlighet

Bedömningars syfte

- Ge information som underlag för olika beslut
- Konkretisering av lärandemål
- Främja lärande

Lärare förbinder sig att in sin yrkesövning ta ansvar inte bara för att eleverna lär, utan också för vad de lär

Kriterier för bra bedömningar

- Konsekvenser
- Samstämmighet
- Rättvisa och likvärdighet
- Överföring och generaliserbarhet
- Innehållslig kvalitet
- Kognitiv komplexitet

Lärare förbinder sig att sin yrkesutövning vid utvärdering, bedömning och betygssättning vara sakliga och rättvisa och därvid motstå otillbörlig påverkan.

Lärare förbinder sig att sin yrkesutövning inte diskriminera någon med avseende på kön, sexuell identitet, etnisk, politisk och religiös tillhörighet eller social och kulturell bakgrund, inte heller p.g.a. förmåga eller prestation.

Sammanfattning

- Bedömning är en viktig och central del i lärandet
- Bedömning handlar om att skaffa belägg för att fatta beslut
- Beläggen bör vara försvarbara och kommunicerbara
- Bedömning är komplext och kräver kunskap, engagemang och reflektion
- Viktigt att ha redskap för denna reflektion

- Vilka överväganden är nödvändiga? Hur kan kvaliteten säkras, såväl utifrån beläggens styrka som bedömningens konsekvenser?
- Handlingsalternativ?
  - Göra som vanligt
  - Göra det som är möjligt
  - Göra vad som krävs
- Yrkesetisk fråga!